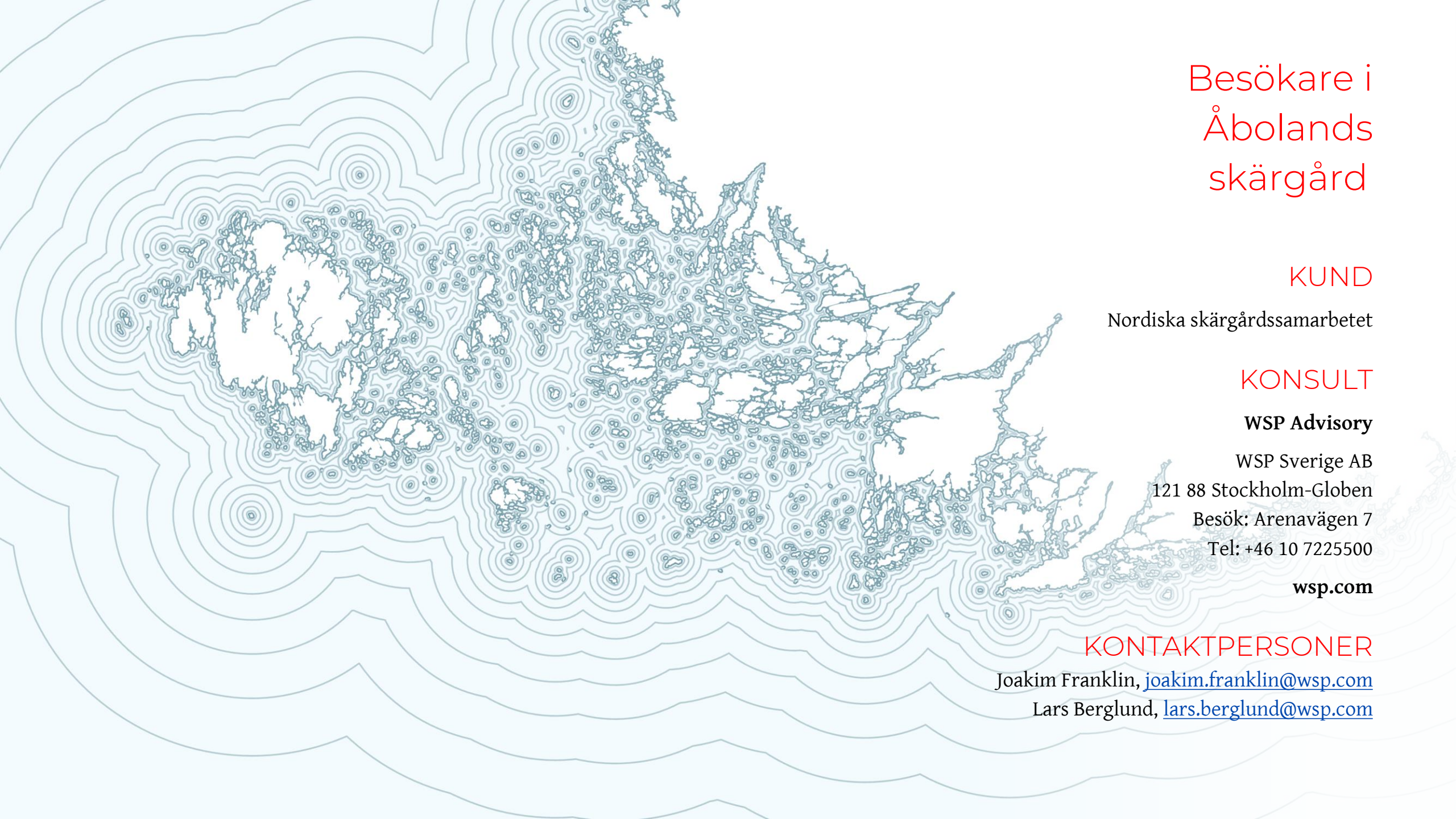

An aerial photograph of a coastal archipelago. In the foreground, a large, forested island with a mix of green and brown trees is visible. The water is a deep blue, and several smaller, rocky islands are scattered in the background under a cloudy sky. The text is overlaid on the central part of the image.

Besökare i Åbolands skärgård

En besökarundersökning med stöd av
mobila positioneringsdata från Telia

Besökare i Åbolands skärgård

KUND

Nordiska skärgårdssamarbetet

KONSULT

WSP Advisory

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen

Besök: Arenavägen 7

Tel: +46 10 7225500

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Joakim Franklin, joakim.franklin@wsp.com

Lars Berglund, lars.berglund@wsp.com

A photograph of a traditional red wooden barn with vertical siding, elevated on wooden stilts over a body of water. The barn has a steep gabled roof and a small window with a wooden door. The structure is reflected in the calm water. In the background, there are green trees on the left and a distant shoreline on the right under a clear blue sky. The title 'Inledning och bakgrund' is centered over the image in a white, sans-serif font.

Inledning och bakgrund

Inledning

Åbolands och Ålands skärgårdar utgör en viktig del av regionens samlade attraktivitet, framför allt ur ett besöksnäringssperspektiv. Skärgårdsområdena erbjuder besökarna rekreations- och upplevelsevärden, men också viktiga natur- och kulturhistoriska värden.

Ju fler besökare som är beredda att lägga tid och pengar på att ta sig ut i skärgården, desto högre kan skärgårdens värden sägas vara. Antalet besökare är därmed ett viktigt mått på skärgårdens attraktivitet.

Men det är svårt att få en exakt uppfattning om hur många som faktiskt besöker skärgårdarna. Tidigare siffror över antalet besökare har grundat sig på en blandning av olika datakällor, som var och en har sina för- och nackdelar. Det handlar alltså till stor del om uppskattningar utifrån de källor och insamlingsmetoder som står till buds.

Med tiden har behovet av tillförlitliga siffror över antalet besökare i skärgården ökat. Inom ramen för en studie som

genomförts av Nordiska Skärgårdssamarbetet* gjordes därför en inventering av vilka alternativa datakällor som finns att tillgå.

Slutsatsen som dras i studien är att det finns en stor potential i mobila positioneringsdata som de stora teleoperatörerna numera tillhandahåller.

Denna förhållandevis nya teknik erbjuder nya möjligheter för att få en bättre uppfattning om hur många personer som besöker Åbolands och Ålands skärgårdsområden.

Mot bakgrund av detta har Nordiska skärgårdssamarbetet, NSS, sjösatt en pilotstudie med avsikt att undersöka potentialen i mobila positioneringsdata från mobiloperatören Telia. Det övergripande syftet är att få en bättre uppfattning om antalet besökare i skärgårdsområdena. Som pilotområde har NSS valt ut skärgården mellan Åbo och fasta Åland, från Gustavs i norr till Utö i söder.

Detta är ett pågående utvecklingsarbete, och denna dokumentation sammanfattar resultatet av det inledande arbetet.

*APIN: Archipelago Possibilities In Numbers- NSS 2020

A close-up, low-angle shot from the deck of a white sailboat. The boat is moving through dark blue water, creating a white wake. In the foreground, a person wearing a blue shirt is partially visible on the right. The boat's rigging, including red and white ropes and metal poles, is prominent. The background shows a clear blue sky with scattered white clouds and a distant horizon line.

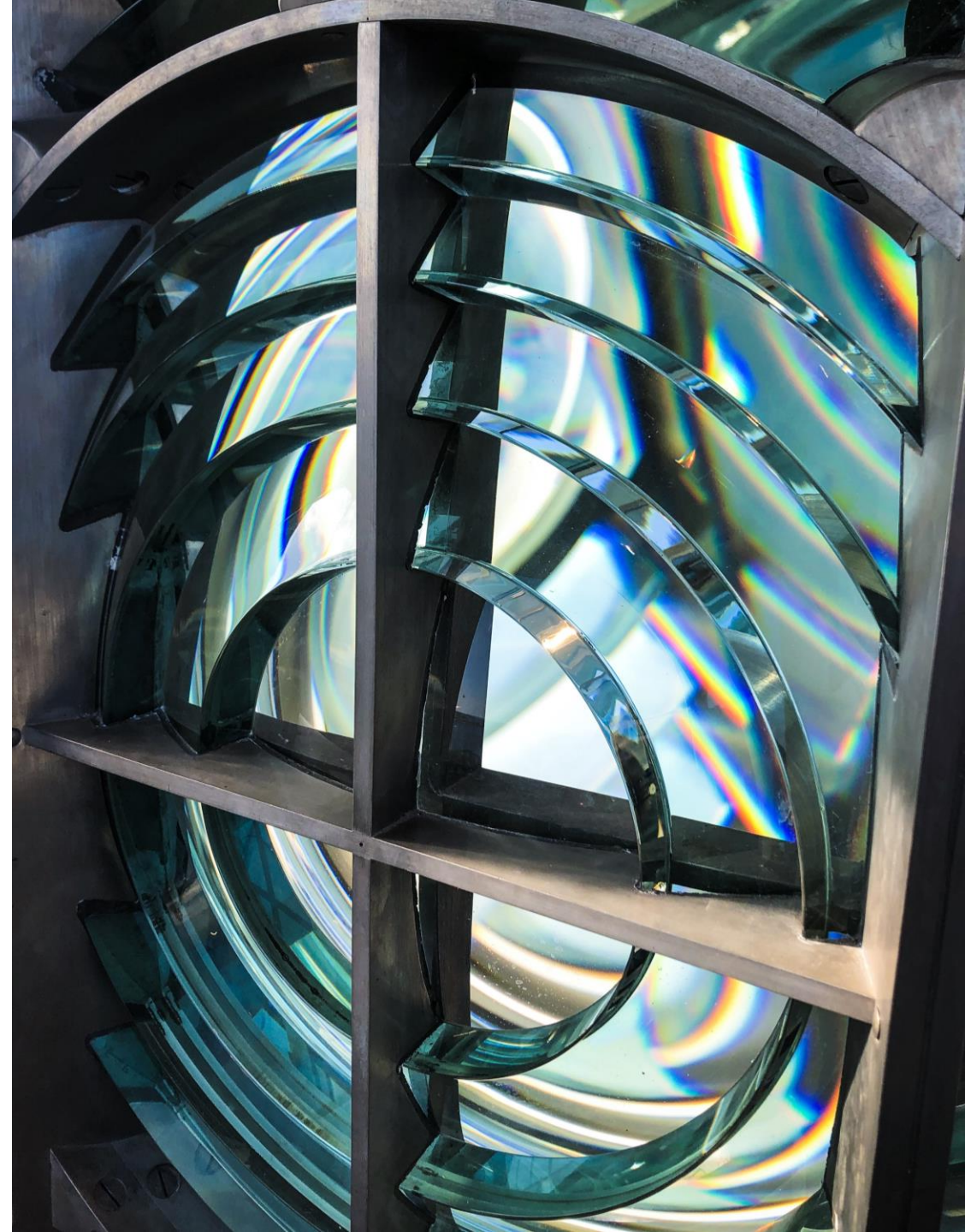
Positioneringsdata

Om mobila positioneringsdata

Många mobiloperatörer och apputvecklare samlar kontinuerligt in uppgifter om mobiltelefonernas position. Dels genom triangulering mellan master, och dels genom lokaliseringsfunktioner i mobilernas appar. Denna insamling omgärdas dock av omfattande sekretess och anonymisering för att inte röja enskilda individers identiteter och aktiviteter.

Men informationen om mobiltelefonernas geografiska lokalisering och deras rörelser över tid har visat sig vara användbara i många andra sammanhang, bland annat inom besöksnäringen. Mobiloperatörerna har därför utvecklat nya tjänster som gör det möjligt att mäta hur många mobiltelefoner som befinner sig på en viss plats vid ett givet tillfälle. Eftersom tidigare mätmetoder omfattades av en hel del brister skapar den nya positioneringstjänsterna helt nya möjligheter att mäta besökarantalet på olika platser.

De nya mätmetoderna är dock förhållandevis oprövade och utvecklingen går snabbt framåt. Sannolikt kommer precision och noggrannhet i mätningarna att öka vartefter tekniken utvecklas.

Mobila positioneringsdata för Nordiska skärgårdssamarbetet

Nordiska skärgårdssamarbetet har länge haft ett behov av att få en bättre uppfattning om hur många personer som besöker skärgårdsområden i Finland och Sverige. Mot bakgrund av detta beslutade NSS under 2020 att köpa in mobila positioneringsdata från Telia. Besöksstatistiken levereras från Telia i en webbtjänst där det är möjligt att studera antalet besökare i ett visst område, över en viss tidsperiod. Tjänsten möjliggör också för användaren att plocka ut besöksdata för varje område i form av tabeller.

Webbtjänsten levererades till NSS under inledningen av 2021, och följdes av en inledande utvärdering av dataunderlaget. Denna dokumentation utgör en sammanställning och utvärdering av dataunderlaget från Telia.

I korthet har arbetet omfattat följande moment:

- Granskning av data och funktioner i webbtjänsten
- Identifiering av enskilda områden med mätproblematik
- Anpassning av besökstal efter fastboende
- Sammanställning av besöksdata för varje skärgårdsområde under olika tidsperioder
- Analys av besökarnas hemvist (hemkommun)
- Bedömning av rimlighet och tillförlitlighet

Webbtjänstens innehåll och funktioner

- Webbtjänsten från Telia innehåller besöksdata som i grunden presenteras på tre olika sätt: för skärgården som helhet; per ruta med varierande rutstorlek (500 m – 2 km); och per kommun som helt eller delvis ligger inom skärgårdsområdet.
- Det finns en möjlighet att välja mellan att studera övernattande besökare eller dagsbesökare (eller både och).
- Besökarna kan delas in i unika besökare inom studerat område eller antal aktiviteter inom området (dvs om samma individ rör sig mellan olika områden).
- Det finns möjlighet att välja att studera besökare för en enskild dag, eller en tidsperiod.
- Besökare räknas in om vistelsetiden i ett område överstiger 20 minuter.

- För varje område finns möjlighet att studera varifrån besökarna kommer (dvs. från vilken hemkommun de kommer).

Bedömning

Bedömningen är att webbtjänsten i grunden innehåller det underlag och funktioner som är ändamålsenliga för Nordiska skärgårdssamarbetets syfte.

En utvecklingsmöjlighet skulle kunna vara att förenkla datauttaget från webbtjänsten, i syfte att kunna bearbeta data utanför systemet (exv. i Excel). Den funktion som finns just nu gör det möjligt att ta ut data område för område, men inte för alla områden på en gång.

Webbtjänstens innehåll och funktion

Nedanstående bild beskriver webbtjänstens innehåll och förklaringar till de funktioner som finns i denna.

Aktivitetsrapport skärgårdsbesökare

Förklaringar

I menyraden finns det en möjlighet att välja unika besökare och totala aktiviteter. Det går också att välja personer som har, eller inte har, en övernattnings i området. Nedan följer en förklaring av de olika begreppen och hur de har definierats.

Unika besökare

Besökarna är unika per område och dag. På rutnivå räknas alltså unika besökare per ruta medan det görs per kommun i vyn med kommunerna. Det innebär att en person kan vara en unik besökare i flera rutor under en dag, och att en summering av antalet unika personer i olika rutor därför kan medföra att en person räknas flera gånger.

Totala aktiviteter

I dashboarden är det möjligt att istället för unika besökare titta på det totala antalet aktiviteter. En aktivitet definieras som ett uppehåll på en plats, som varar i minst 20 minuter. I detta fall tas ingen hänsyn till unika personer utan en person kan ge upphov till flera aktiviteter och samtliga aktiviteter räknas.

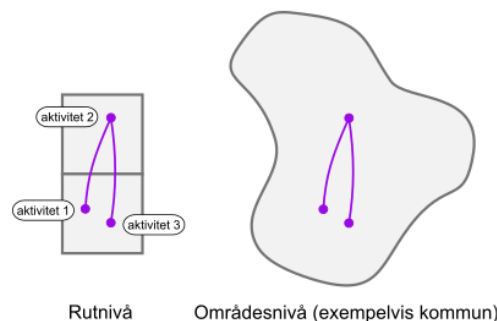
Övernattningar

Med hänsyn till integritetsskäl följs inte mobiltelefonerna längre än under ett dygn. Vid midnatt sker det en omanonymisering som innebär att det inte går att koppla ihop en telefons rörelser från en dag med rörelserna som görs dagen efter. De redovisade övernattningsarna uppskattas därför genom att titta på var telefonerna befinner sig i slutet av dagen.

Diagram och tabeller

Varje vy innehåller tre diagram som visar antalet besökare per dag, vecka och månad. För vecka och månad redovisas det genomsnittliga antalet besökare per dag. Om exempelvis augusti markeras så kommer det som redovisas att vara det genomsnittliga antalet besökare per dag för augusti månad.

Utöver diagrammen finns också en tabell som visar vilka kommuner besökarna kommer ifrån. Talen kan tyckas väldigt höga men här gäller det att tänka på att det är en summa för hela tidsperioden. Till exempel är alla invånare i Värmdö också besökare i Skärgården, och kommer att räknas 365 gånger under ett år.

Exempel: I bilden ovan har en person tre aktiviteter. Baserat på vilken geografisk indelning som används kommer antalet unika besökare att räknas olika. På rutnivå har personen först en aktivitet i den nedre rutan, därefter en i den övre och sedan en tredje aktivitet i den nedre rutan. Personen kommer att räknas som en unik besökare i båda rutorna. En summering av antalet unika besökare i de två rutorna kommer alltså vara två, trots att det egentligen bara är en person.

Om en annan indelning används, där samtliga aktiviteter innesluts av ett område, kommer personen att räknas som endast en unik besökare i området. Bäst uppfattning om antalet unika besökare i hela Skärgården ges således av vyn "Hela Skärgården".

Bedömning av dataunderlaget

Det saknas idag tillförlitliga referensvärden för besökarantalet i skärgårdarna, vilket i vissa fall gör det svårt att rimlighetsbedöma besöksvolymerna. Bedömningen behöver dels ta sin utgångspunkt från tidigare mätningar (exv. Finferries och Ålandstrafikens passagerarstatistik eller övernattningsstatistik från Statistikcentralen), och dels utifrån hur variationen av antalet besökare över tid ser ut i områdena. Den senare ger en god indikation på om det föreligger störningar från oönskade observationer som normalt inte bör betraktas som besökare. Det kan exempelvis handla om att vissa områden ligger i anslutning till färjeleder, och där det kan finnas anledning att misstänka att besöksvolymerna eventuellt fångar in passagerare på färjorna. Dessa mönster kan framför allt observeras i de skärgårdsområden som ligger i anslutning till färjerutterna till Åland och den internationella trafiken till Sverige och Estland. Telia har gjort justeringar av grunddatan för att utesluta färjetrafik ur underlaget, och de uppgifter som redovisas på kommande siffror baseras på denna justerade data.

En annan sak som man behöver ta hänsyn till är fastboende i områdena. Dessa fångas i mätningarna, men bör rimligtvis inte räknas som besökare och behöver därför sorteras bort från besökarvolymerna. Rent praktiskt hanteras detta genom att studera var basnivån för "besökarna" under lågsäsong ligger i varje område. Det är rimligt att anta att denna basnivå översiktligt är ett utslag av de som faktiskt bor i området. Dessa sorteras sedan bort från det slutliga besökarantalet för varje område och skärgården som helhet.

Samlad bedömning

För de allra flesta av delar av skärgården ser resultaten över antalet besökare rimliga ut. Det går tydligt att se de förväntade säsongsvariationerna, och att basnivån under lågsäsong ligger på rimliga nivåer.

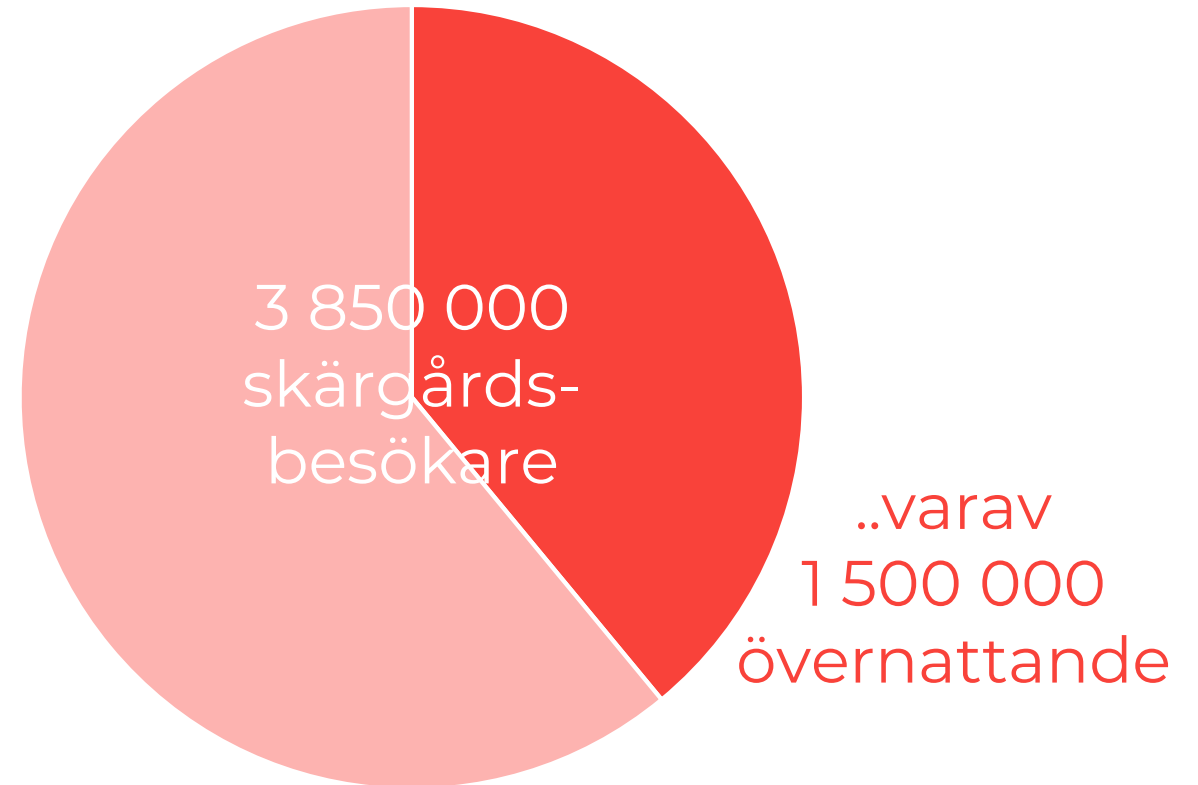
A photograph of a sailboat on a body of water under a clear blue sky. In the foreground, the back of a person's head and shoulders are visible, looking out towards the sailboat. The sailboat has a white sail with the text 'T2E', 'EST', '883', and '263' on it. The water is blue with whitecaps.

Sammanställning av antal besökare

3,9 miljoner besökare i skärgården 2020

- År 2020 gjordes nästan 3,9 miljoner besök i Åbolands och Ålands skärgård.
- Fyra av tio besökare, 1,5 miljoner, övernattade också minst en natt i området.

Siffrorna är konservativt räknade utifrån dokumenterade besök och inkluderar inte utländska besökare eller fastboende inom själva området. Internationell färjetrafik genom skärgårdsområdet har också undantagits i beräkningarna.

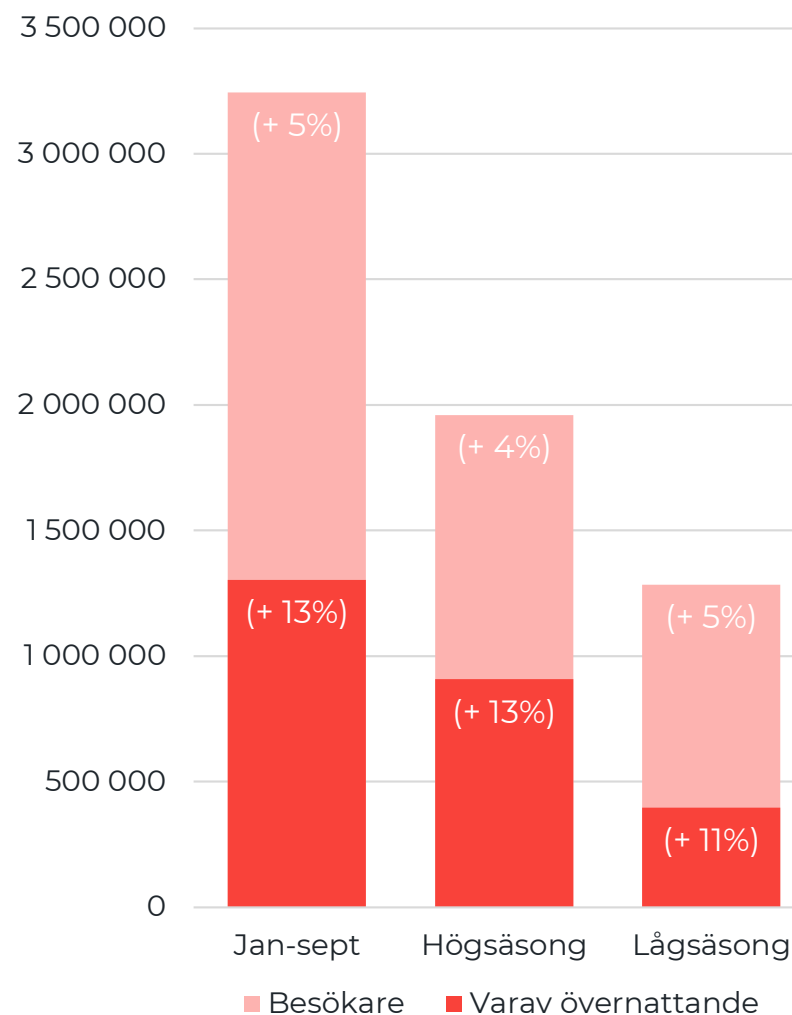
Fler skärgårdsbesökare 2020 än 2019

- Jämfört med 2019 ökade antalet besökare både under högsäsong (juni – augusti) och lågsäsong (jan - mars och sept).

Procentuellt sett är ökningarna större bland övernattande besökare än bland besökarna som helhet mellan de båda åren. Detta innebär att en högre andel av besökarna stannade i skärgården minst en natt under 2020 än 2019, både under hög- och lågsäsong.

Eftersom mätningar saknas för okt-dec 2019 kan helåren 2019 och 2020 inte jämföras.

Antal besökare 2020
(+/- föregående år)

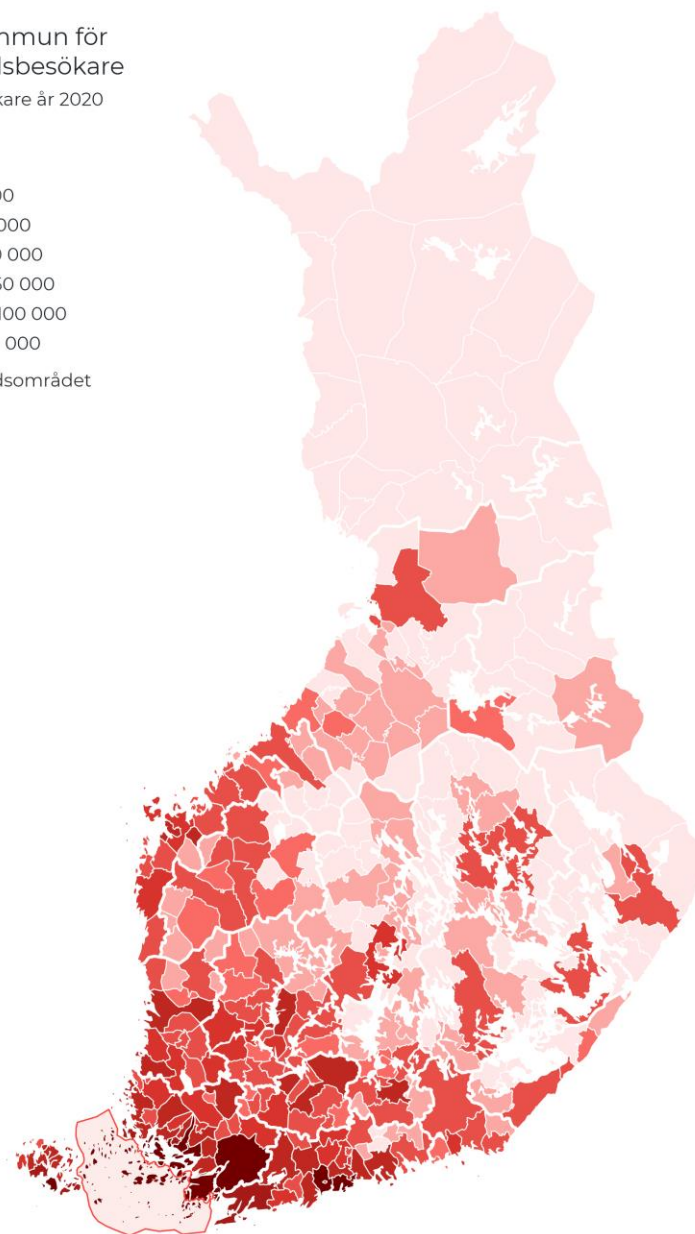

Varifrån kom besökarna?

De allra flesta besökare till skärgården kom från närområdet i Egentliga Finland. Många kom också från kringliggande landskap, i synnerhet Nyland. Antalet besökare per hemkommun avtog med avståndet från skärgårdsområdet och skillnaderna är stora.

Allra flest besökare kom från de större städerna nära skärgården. Från Åbo, Salo, Helsingfors och Esbo kommuner gjordes mer än 100 000 besök per kommun till skärgårdsområdet under 2020. I jämförelse var antalet besök färre än 100 för alla enskilda Lapplandskommuner.

Hemkommun för
skärgårdsbesökare
Antal besökare år 2020

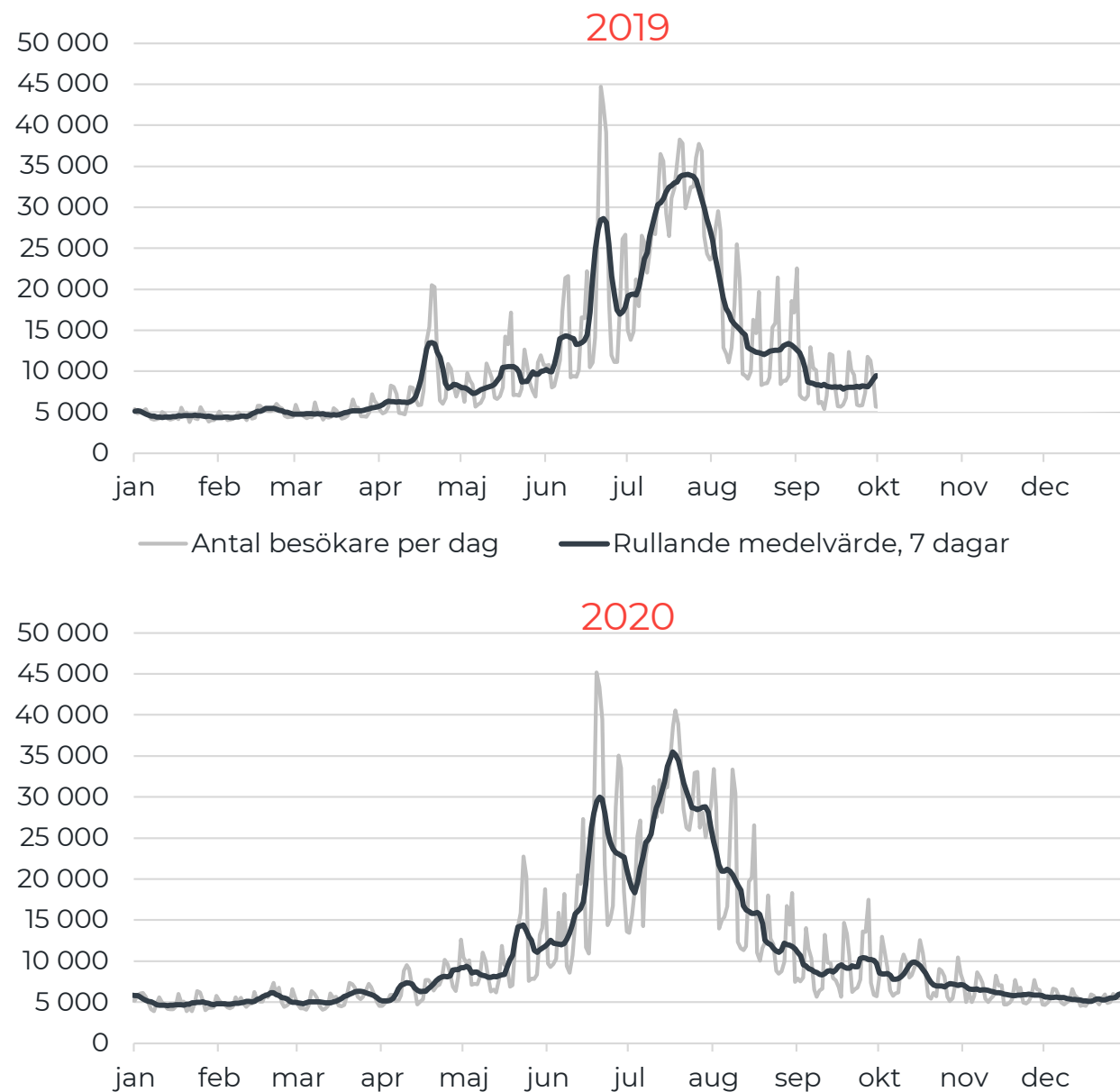
När kom besökarna?

Det finns stora säsongsvariationer i hur många personer som besökte skärgården.

- År 2020 gjordes hälften av årets besök under de tre sommarmånaderna juni, juli och augusti.*
- Dagen med flest besök var både 2019 och 2020 midsommarafton, med 45 000 besökare båda år.

Till höger visas både antalet besökare per dag och ett rullande veckovist medelvärde. Det är tydligt att antalet besökare ökar i veckosluten, såväl på sommar- som vinterhalvåret under båda år. Något som också har stor inverkan på antalet besökare från dag till dag är vädret, i synnerhet under sommaren.

* Dataunderlag saknas för okt - dec 2019 vilket gör att motsvarande siffra saknas för det året.

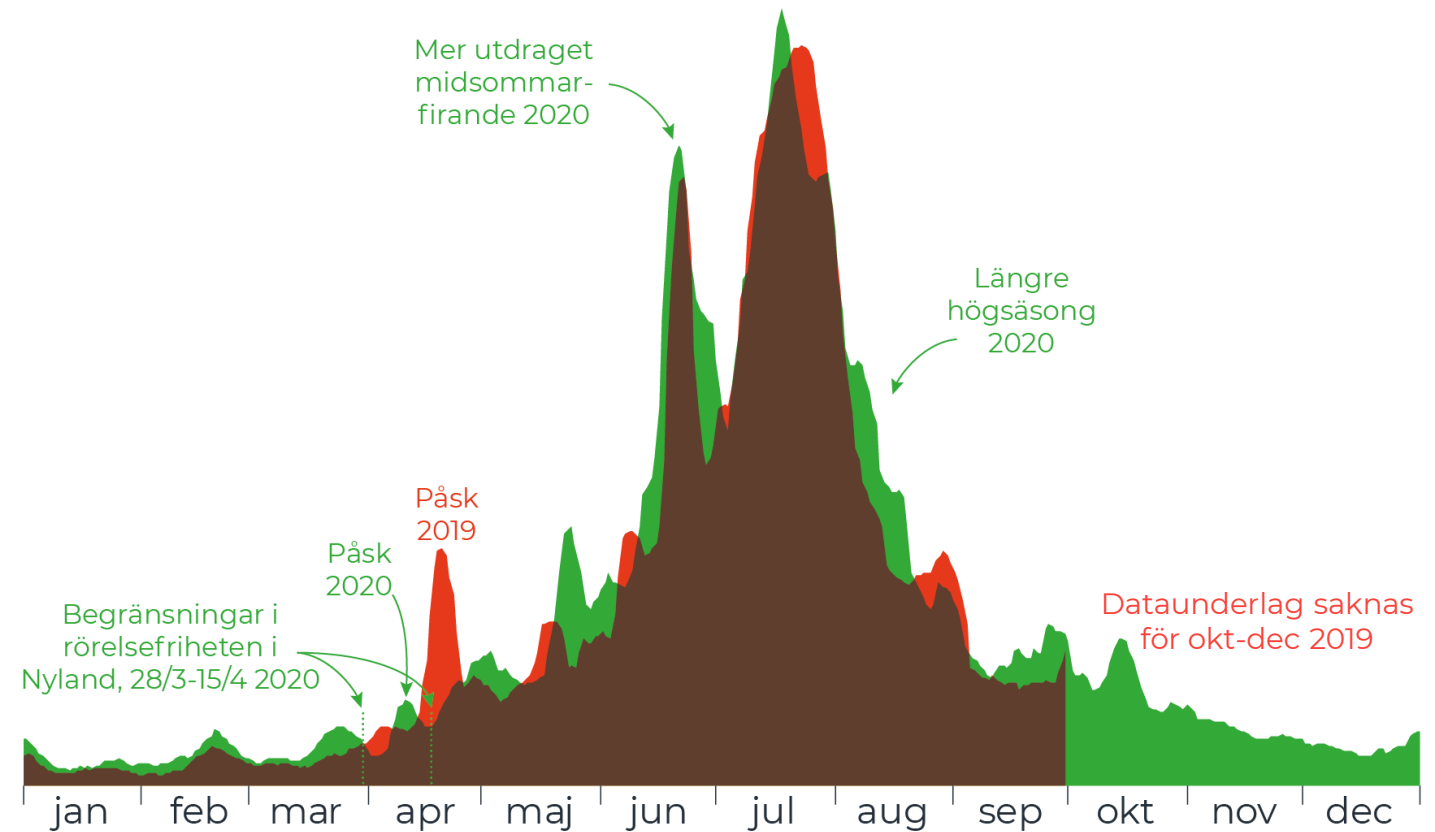
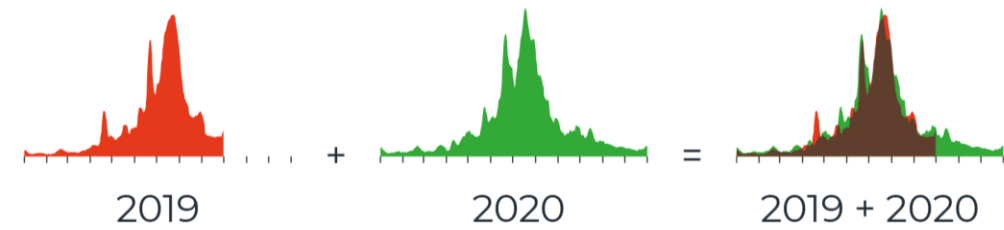

2019 - 2020

För att jämföra besöksmönstren 2019 och 2020 görs en överlagringsanalys där graferna för båda år läggs ovanpå varandra.

En av de tydligaste skillnaderna mellan åren är att antalet besökare under påsken var mycket lägre 2020 än 2019. Detta är i hög grad en effekt av Coronapandemin och de begränsningar i rörelsefriheten som gällde för Nyland under denna tid. 2020 var också midsommarfirandet mer utdraget än 2019. Besökare både kom tidigare till skärgården och stannade längre. Högsäsongen höll också i sig en vecka längre i augusti 2020 än 2019.

En stor skillnad mellan åren är också antalet besök under lågsäsong. Jan - mars 2020 hade området fler besökare varje enskild dag jämfört med 2019, tills Nylands begränsningar infördes 28/3. Motsvarande ökning finns också under september.

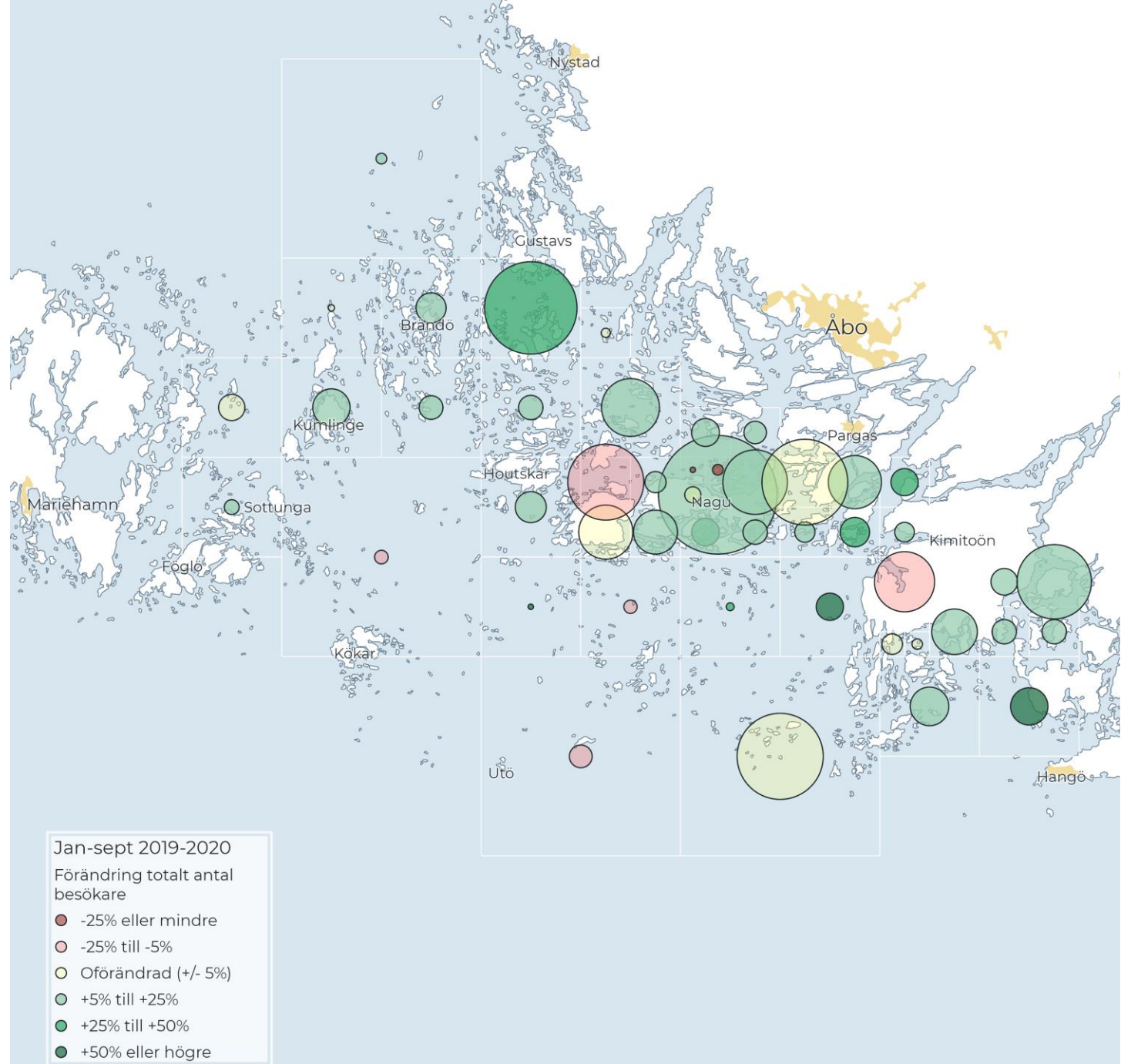

Skillnader mellan skärgårdens delar

De områden i skärgården som är mest lättillgängliga från fastlandet är också de som haft starkast besöksutveckling 2020 jämfört med året innan.

I jämförelse har mer perifera platser som Utö och Kökar både en svagare utveckling av besökare, och även mycket färre besökare i antal jämfört med områden närmare fastlandet.

I kartan till höger motsvarar storleken på cirkeln antalet besökare under jan - sept 2020, och cirkelnas färg visar utvecklingen jämfört med året innan.

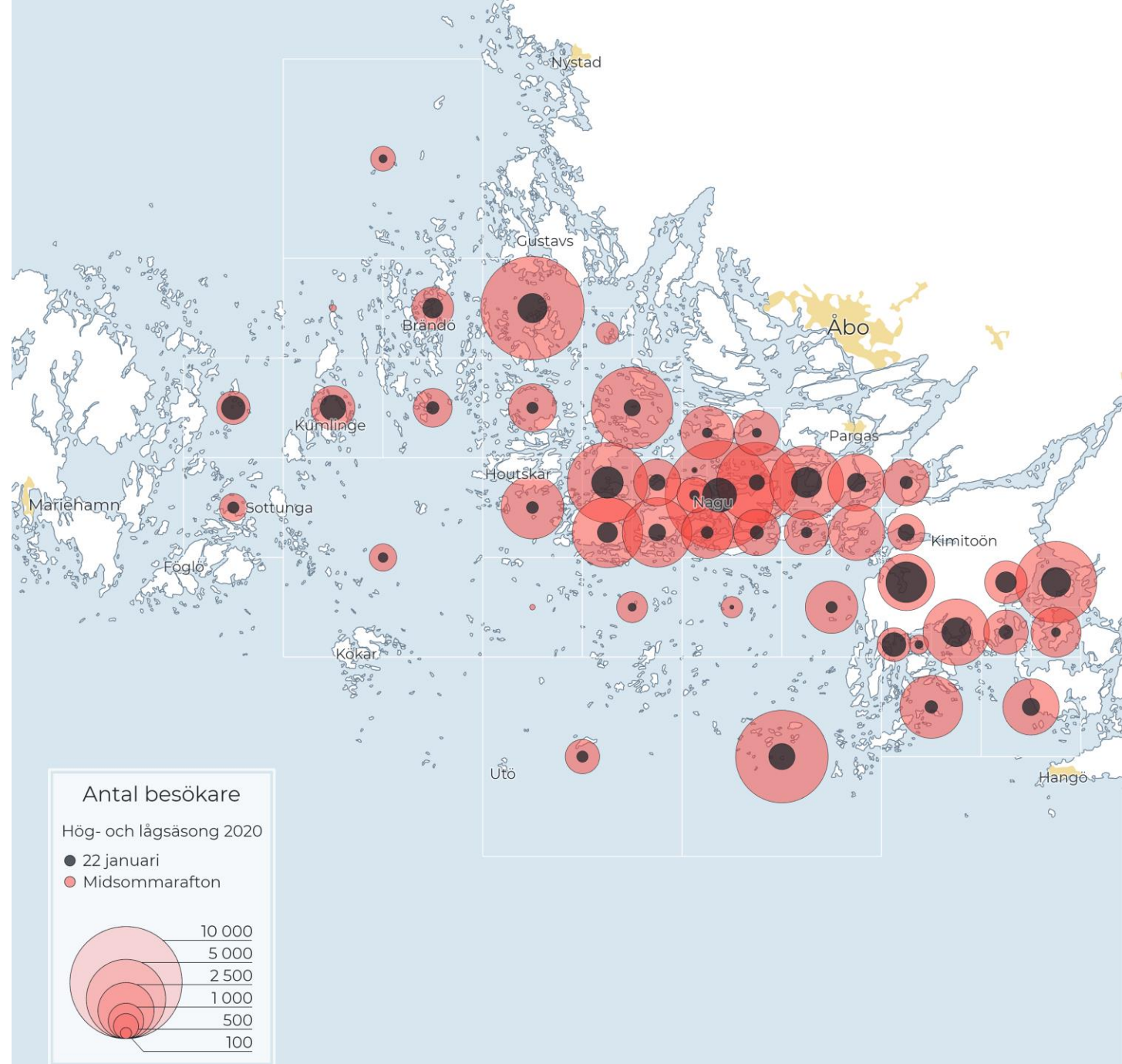
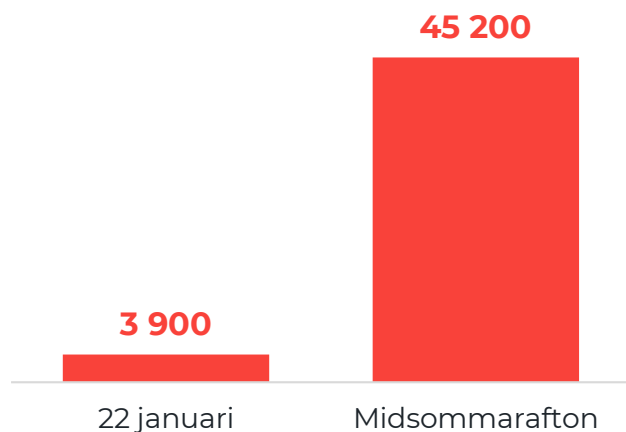

Hög- och lågsäsong

Skärgårdsbesökarna på midsommarafton 2020 var nästan tolv gånger fler än antalet besökare på årets minst besökta dag, 22 januari. De stora skillnaderna mellan hög- och lågsäsong går även igen i skärgårdens alla delområden.

För skärgårdens besöksnäring innebär detta helt skilda förutsättningar att bedriva sin verksamhet på sommaren och vintern.

Skärgårdsbesökare

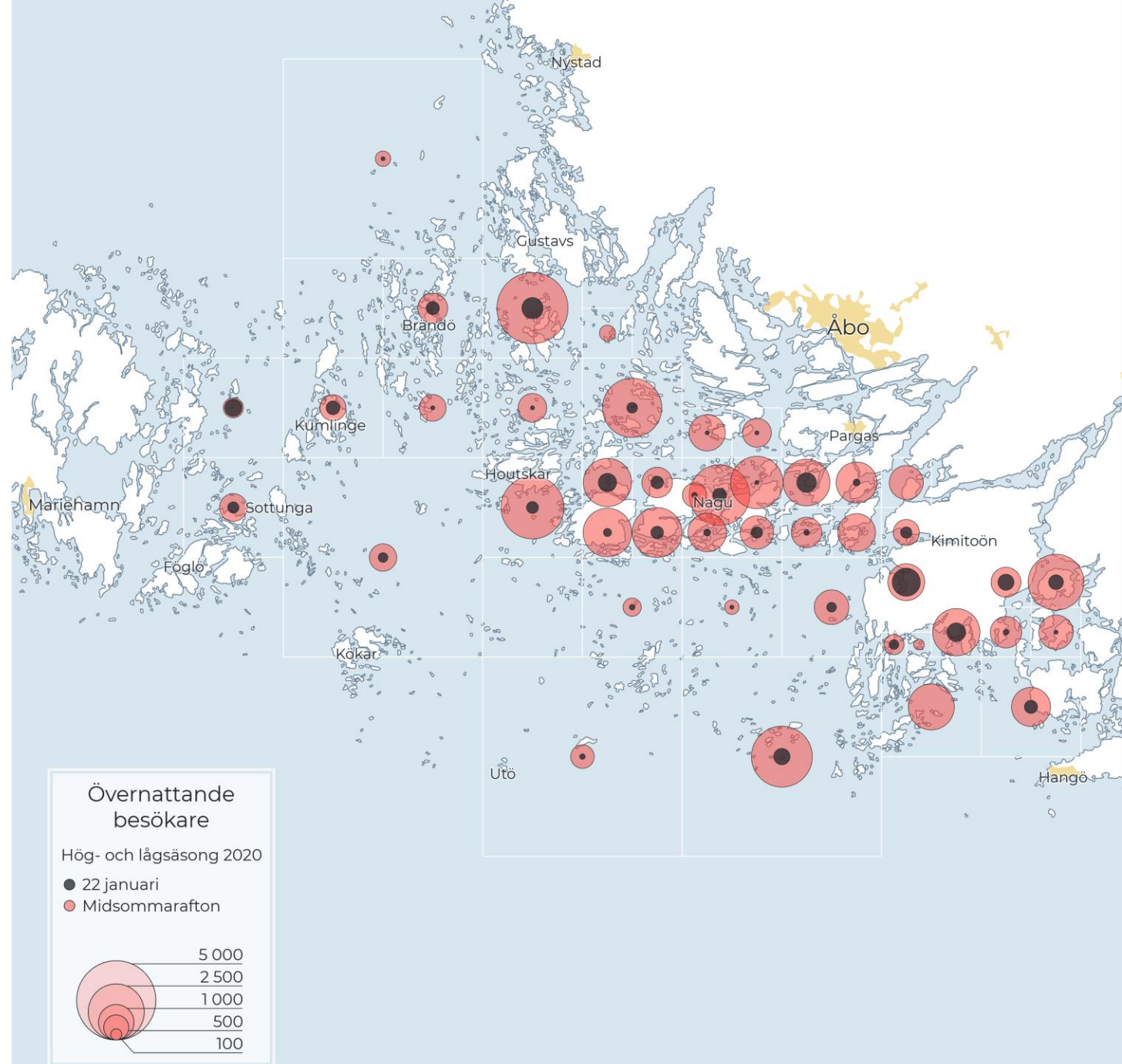
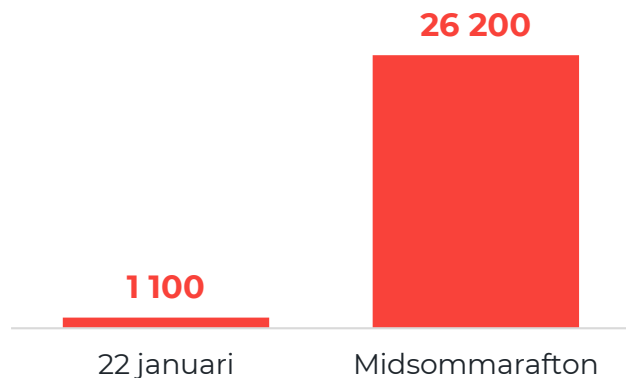

Hög- och lågsäsong, övernattande besökare

Skillnaderna mellan hög- och lågsäsong är än tydligare om enbart övernattande besökare jämförs. Antalet övernattande besökare var nästan 25 gånger fler på midsommarafton än den 22 januari!

Att säsongsskillnaderna är större för övernattande besökare beror på att en klart lägre andel av besökarna övernattar i skärgården under lågsäsong, 31 procent jämfört med sommarens 46 procent 2020.

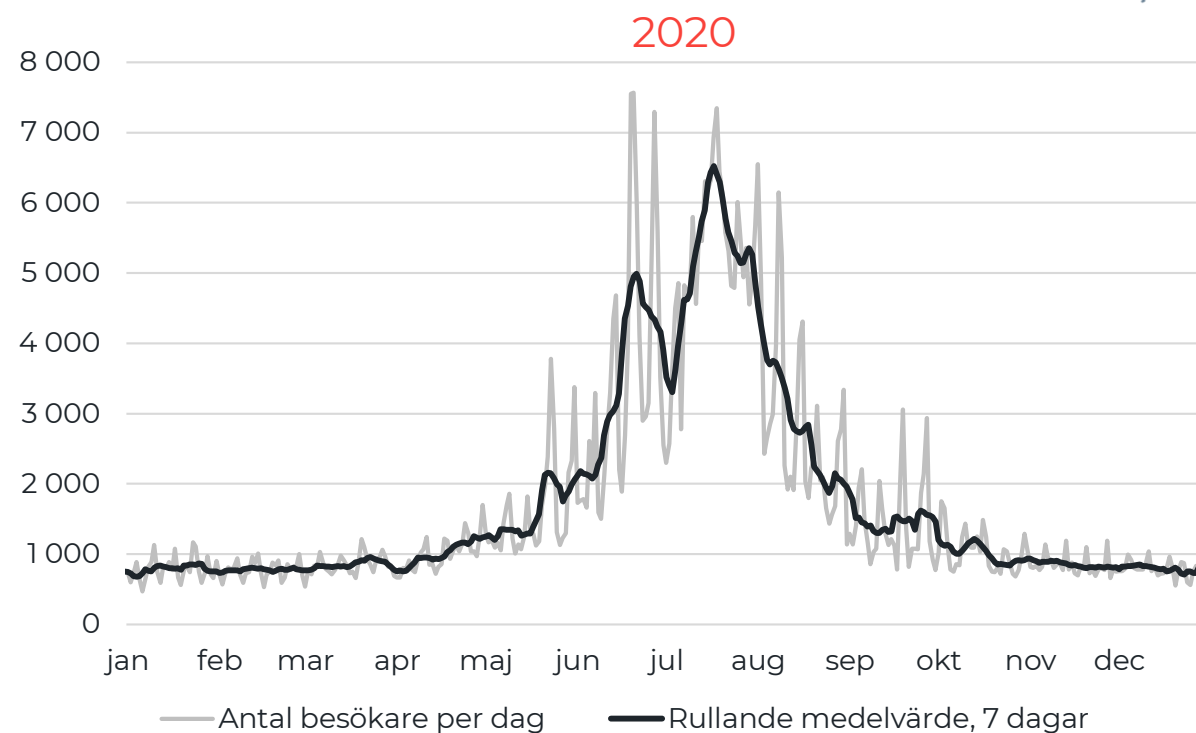
Övernattande
skärgårdsbesökare

Nagu, ett lokalt exempel

Som ett exempel på hur besöksmönstret ser ut lokalt kan vi se på Nagu, Åbolands skärgårds största gästhamn och en av skärgårdens mest besökta platser under både sommar och vinter.

År 2020 besöktes området av 631 000 besökare varav över hälften under de tre sommarmånaderna. De mest besöksintensiva dagarna var midsommarafton och midsommardagen med 7 500 besökare båda dagar. Detta kan jämföras med 22 januari då en tiondel av antalet, 750 personer, besökte Nagu.

Sammanfattande observationer

- 2020 gjordes 3,9 miljoner besök i Åbolands och Ålands skärgård. Fyra av tio besökare stannade också minst en natt i skärgården.
- Allra flest besökare hade skärgården på midsommarafton med 45 000 besökare, varav över hälften också övernattade. 2019 var midsommarbesökarna lika många som 2020.
- Skärgården hade fler besökare 2020 än föregående år, +5 % januari – september*. Ökningen beror i hög grad på fler övernattande besökare, +13 % januari – september.
- Ökningen under 2020 var procentuellt större på lågsäsong än under sommarmånadernas högsäsong. Antalet besökare var högre varje enskild dag 1 jan – 27 mars, den period på året då antalet besökare normalt är som lägst.
- Antalet besökare har främst ökat i skärgårdens mest tillgängliga delar, ofta områden nära fastlandet. Platser längre ut i skärgården har generellt mindre ökningar, oförändrat antal besökare eller i vissa fall minskat antal besökare.
- För NSS mål om en levande skärgård året runt är det positivt med en mer utdragen högsäsong likt 2020. Det är också positivt att fler människor vistas i skärgården även under lågsäsong. Slutligen är det positivt att antalet besökare främst ökat genom fler övernattande besökare. Övernattande besökare ger i regel ett större lokalekonomiskt avtryck till skärgårdens näringsliv och arbetstillfällen.

Bilaga: Tabell över antal besökare

Tabell över antal besökare

I tabellen till höger visas summeringar av antalet besökare för olika tidsperioder under 2019 och 2020.

Tidsperiod	År	Besökare	Varav övernattande	Andel övernatt.*
Helår	2020	3 853 000	1 503 000	39%
Januari-september	2019	3 099 000	1 158 000	37%
	2020	3 243 000	1 303 000	40%
	+/-*	+5%	+13%	
Högsäsong (juni-augusti)	2019	1 877 000	803 000	43%
	2020	1 959 000	908 000	46%
	+/-*	+4%	+13%	
Lågsäsong (jan-maj + sept)	2019	1 222 000	355 000	29%
	2020	1 284 000	395 000	31%
	+/-*	+5%	+11%	
Midsommarafton	2019	44 700	24 000	54%
	2020	45 200	26 200	58%
	+/-*	+1%	+9%	
Veckodag i januari	2019	3 820	770	20%
	2020	3 880	1 060	27%
	+/-*	+2%	+38%	

* Procentuella andelar är beräknade direkt på grundmaterialet utan avrundning.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 39 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare.

WSP Sverige AB

12188 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225500
Org.nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

